

Per Björklund

25 januari 2012

Egyptens revolution – ett år senare ¹

Det är svårt att förstå att ett helt år har förflutit sedan det historiska ögonblick då det egyptiska folket – inspirerade av revolutionen i Tunisien – gick ut på gatorna för att kräva ett slut på förtryck och orättvisor. I backspegeln framstår de månader som passerat som ett kaotiskt kollage av brutalt våld och cyniska politiska intriger, varvat med idealism och hjältemod för ett helt århundrade.

Under hela denna period har det varit förvånansvärt tyst om Egypten i svenska medier, med undantag för de sporadiska våldsamheter som blossade upp under året: kyrkor som brändes, demonstrationer som attackerades av militären, ambassader som stormades. Utvecklingen i arabvärldens största land hamnade snabbt i skuggan av kriget i Libyen, den allt våldsammare utvecklingen i Syrien och fortsatta revolter i andra delar av regionen – för att inte tala om de olika Juholt-affärerna här hemma. Först mot slutet av året hamnade landet i fokus igen, när nya massprotester på Tahrir möttes av brutalt våld och parlamentsvalet gav islamistiska partier en överväldigande majoritet.

Den eufori som uppstod kring det 18 dagar långa upproret mot Mubarak har på många håll förvandlats till pessimism. De unga internetaktivister som tidigare lyftes fram som revolutionens hjältar [framställs nu som dess stora förlorare](#). En del har redan dragit slutsatsen att [den arabiska våren är över](#). Och det är nog sant – om man med ”den arabiska våren” syftar på västerlandets föreställningar om de arabiska revolterna, snarare än den komplexa verklighet som de utspelar sig i. Att försöka fånga en motsägelsefull historisk process med begrepp som ”den arabiska våren” kan vara effektivt i propagandasyfte eller för medier i behov av en enkel och slagkraftig dramaturgi, men det hjälper oss knappast att förstå det som händer – tvärtom har uttrycket förmodligen bidragit till att skapa orealistiska förväntningar. Romantiska föreställningar om en fredlig ”facebook-revolution” har inte heller underlättat förståelsen av en kamp som förs ”i verkligheten” snarare än i cyberspace och i många krävt blodiga uppoffringar.

Att spekulera om framtiden är alltid riskabelt men något kan sägas om några av de aktörer och faktorer som kan påverka den:

1. Militären: Sedan Mubaraks fall och framförallt de senaste månaderna har militärrådet SCAF tydligt demonstrerat sin vilja att behålla en dominerande roll i det egyptiska samhället. (Ett av otaliga exempel var den [bizarra presskonferens](#) som en representant för militärrådet höll med nio utvalda utländska journalister efter den första omgången av valet, där han uttryckligen förklarade att parlamentet ”inte representerar det egyptiska samhället.”) Militärrådets maktambitioner handlar knappast om att försvara sekularismen, och det är lika missvisande att hävda att de bara är ute efter att skydda sina personliga privilegier men inte kommer att lägga sig i politiken i övrigt. För en militärmakt som finansieras till 20-25 procent av USA är det naturligtvis oerhört viktigt att bevara det ”strategiska partnerskapet” med väst. Oavsett vem som sitter vid makten kommer generalerna därför vilja ha sista ordet om Egyptens utrikes- och säkerhetspolitik – vilket naturligtvis inte är förenligt med verklig demokrati i någon form.

Det har rapporterats en hel del om ett växande missnöje mot SCAF inom armén, i synnerhet efter att flera lägre officerare öppet anslöt sig till demonstranterna på Tahrirtorget i november

¹ Från Per Björklunds blogg <http://kairotillvarlden.blogspot.com/> som innehåller mycket läsvärt om den arabiska revolutionen, särskilt utvecklingen i Egypten.

(en av dem intervjuas i klippet nedan). Att detta är en oerhört känslig fråga bekräftades när [hela upplagan av den nystartade tidningen Egypt Independent stoppades](#) på grund av en artikel av statsvetaren Robert Springborg, som spekulerade i att SCAF kan försöka göra sig av med Tantawi för att skydda sin egen ställning.

Vittnen uppger att officerare inom armén fått [stora bonusar varje gång det varit protester](#), och rädsla för internt motstånd har säkert bidragit till militärrådet den senaste tiden framstått som vacklande och osäkert. När man skickade de centrala säkerhetsstyrkorna mot demonstranterna på Tahrir den 20 november – istället för militärpolis och soldater – var det kanske delvis av hänsyn till arméns rykte (man vill undvika brutala videoklipp som [det här](#), som inom ett par dagar setts av 2 miljoner), men lika viktigt är förmodligen rädsla för vad de upprepade sammandrabbningarna med demonstranter ska göra med truppernas moral. Att förlita sig på det oreformerade och hatade inrikesministeriets – som naturligtvis handskades med demonstranterna med exakt samma metoder som under Mubaraks tid – är dock även det politiskt kostsamt för SCAF, eftersom det förstärker intrycket av kontinuitet mellan dem och Mubaraks regim.

Det stora problemet för SCAF har varit att militären saknat en politisk arm att styra landet med, och som kan bära ansvaret för såväl sociala och ekonomiska problem som säkerhetsstyrkornas våld. Det forna maktpartiet NDP har ätits upp av korrupktion och slagits i spillror av revolutionen. Medlemmar av NDP har visserligen ställt upp i valet, men de har inte lyckats samla sig till någon verklig motoffensiv mot revolutionen – den leds istället av militären. De övergångsregeringar som SCAF utnämnt har varit utan makt och saknat folkets förtroende, och detsamma gäller det ”vägledande råd” som militären utsåg efter revolten i november.

Att förklara militärens agerande som ett resultat av ”misstag” eller ”inkompetens” duger inte – grundproblemet är att det går emot generalernas grundläggande intressen att släppa kontrollen över den kritiska övergångsperioden. Militärens mål är knappast att förhindra en övergång till civilt styre, utan att upprätta ett civilt styre inom de ramar som man själva sätter upp, där militären behåller ett avgörande inflytande över inte minst försvars- och säkerhetspolitiken. Som många bedömare redan påpekat är Pakistan en betydligt mer realistisk (och skrämmande) [”modell” för Egypten](#) än Turkiet.

2. Muslimska brödraskapet: Det islamistiska Frihets- och rättvisepartiet, FJP, tycks befinna sig i ett drömläge efter valet. Man har inte bara blivit största parti med nästan hälften av platserna i parlamentet, utan har också etablerat sig som politikens vågmästarre i ordets sanna betydelse: ett mittenparti som regerar i minoritet och får igenom sin politik genom att balansera än till höger, än till vänster. Genom att hota att istället göra upp med det salafistiska Nour-partiet kan FJP tvinga fram större eftergifter av det liberala blocket, och vice versa. Även om Brödraskapet sannolikt kommer att försöka bilda en bred koalition i parlamentet för att inte ensamt bära regeringsansvaret så kommer FJP därför ha sista ordet om den förda politiken.

Men i ett större perspektiv är FJP:s position knappast enkel. För en rörelse som verkat alltid verkat i opposition kan det inte vara helt lätt att ta steget till makten och plötsligt behöva ta ansvar för sina handlingar. FJP har dessutom all anledning att frukta att det nya parlamentet ska förvandlas till militärrådets slagpåse – en maktlös institution vars främsta uppgift är att ta skulden för landets problem. För Brödraskapet kan det därför vara frestande att inledningsvis snarare spela rollen av parlamentarisk opposition till militärrådet SCAF. Redan efter den första valomgången skärptes retoriken mot militären skärpts: Rörelsens företrädare har bland annat sagt att [ett slut på militärstyret kommer att vara parlamentets högsta prioritet, krävt](#)

[rätten att utse den nya regeringen](#), och [dödförklarat det så kallade Selmi-dokumentet](#) vars supra-konstitutionella principer skulle ha ställt militären utanför civil kontroll.

Delvis bör sådana uttalanden ses som en del av den ännu pågående valrörelsen, där FJP känner konkurrensen från salafisterna och vill kompensera för att man bojkottade massprotesterna mot SCAF som föregick valet. Men de kan också ses som ett uttryck för en underliggande spänning mellan Brödrskapet och militären, som troligen kommer att få ökad betydelse efter parlamentsvalet. Det har visserligen spekulerats en hel del om en hemlig uppgörelse mellan SCAF och Brödrskapet efter Mubaraks fall, men om en sådan verkligheten har existerat så bygger den med största sannolikhet på kortsiktiga och tillfälligt sammanfallande intressen, snarare än en delad plan för det framtida Egypten.

Det är viktigt att påpeka att motsättningarna mellan militären och Brödrskapet inte först och främst har med ideologi att göra. Trots Nasser-regimens sekulära framtoning på 50- och 60-talet har militären i Egypten aldrig varit en bastion för sekularism, vilket inte minst Sadats allians med fundamentalistiska krafter på 70-talet visar. Generalerna fruktar Brödrskapet för att de är den enda politiska rörelse i Egypten med tyngd nog att på sikt pressa tillbaka militärens makt (vilket troligen också varit ett viktigt skäl för många egyptier att rösta på FJP). Brödrskapets ledare har i sin tur goda skäl att inte lita på generalerna. Erfarenheten från 1952-1954, då islamisterna först hjälpte Nasser att konsolidera sin makt för att därefter utsättas för brutal repression och nästan utplånas av militärregimen, har utan tvekan satt sina spår i rörelsens kollektiva minne.

Det finns också en ekonomisk rivalitet mellan militären, som kärnan i det kvarvarande statskapitalistiska byråkratiska maskineriet, och den privata företagarsektorn som många av Brödrskapets ledare kommer ifrån. Ur SCAF:s synvinkel vore det mest önskvärda att Brödrskapet accepterar att spela en underordnad roll, där rörelsens klientelistiska nätverk gradvis växer ihop med staten och dess politiska gren FJP monopoliserar makten och stänger ute radikala utmanare – på samma sätt som det forna maktpartiet NDP – utan att hota militärens dominans eller i grunden förändra Egyptens relationer med USA. Problemet med det scenariot är att Brödrskapet till skillnad från NDP är en verklig massrörelse, vars mellanskikt och gräsrotter i många fall har helt andra intressen än ledarskapet. Redan innan valet hade tusentals ungdomar och flera framträdande ”reformister” lämnat rörelsen, och [interna kritiker fortsätter att göra sina röster hörda](#). Om ledarskapet fortsätter att spela under täcket med militärerna efter valet riskerar de att fortsätter förlora anhängare i snabb takt – både till höger och vänster. (Det [överraskande bakslaget för Brödrskapet i valen till läkarsyndikatet](#) i oktober var ett tecken på att rörelsens grepp om grupper där man traditionellt anses ha haft ett starkt stöd kan vara på väg att försvagas).

3. *Salafisterna*: De stora framgångarna ultrakonservativa Hizb el-Nour (“Ljusets parti”), som väntas få drygt 20 procent av rösterna i parlamentsvalet, har sänt chockvågor genom den sekulära eliten i Egypten. Hur förvånad man egentligen bör vara över salafisternas framgångar [kan debatteras](#), men det är mer intressant att försöka förstå vad de egentligen betyder.

En vanlig uppfattning är att Mubarak-regimen uppmuntrade salafisterna som motvikt mot Brödrskapet, på grund av deras i grunden opolitiska eller rentav anti-politiska ideologi och/eller att den salafistiska rörelsen är en i grunden Saudiarabisk företeelse som importerats till Egypten med hjälp av generösa bidrag från rika oljesheikher. Och det stämmer visserligen att regimen på senare år gav den salafistiska ideologin ökat utrymme genom att utfärda licenser till salafistiska TV-kanaler, som ofta finansierades av investerare från gulfstaterna – men det räcker knappast som förklaring till varför dessa TV-kanaler blev så populära eller varför salafisterna lyckats organisera sina anhängare så snabbt efter Mubaraks fall.

Till viss del är Salafisterna framgångar en följd av Muslimska brödrskapets (och de sekulära partiernas) begränsningar. En viktig sådan är rörelsens beredskap att delta i det politiska spelet under Mubarak-regimen. Att Brödrskapet tappade mark till salafisterna efter parlamentsvalet 2005, då man vann 88 mandat, beror nog inte bara på att regimen såg de senare som en välkommen motvikt till den politiska oppositionen utan också på att Brödrskapet i mångas ögon sålde ut sig till något som allmänt uppfattades som ett cyniskt skådespel. Och trots att salafisterna på många sätt uppmuntrades av regimen så innebar deras konsekventa vägran att delta i politiken före revolutionen (ibland med hänvisning till att islam skulle föreskriva lojalitet mot härskaren, ibland med argumentet att det vore meningslöst att försöka reformera den genom parlamentariskt deltagande) att de idag framstår som en rörelse som är helt obefläckad av Mubarak-erans korruption.

En annan av Brödrskapets begränsningar har att göra med rörelsens sociala bas. Visserligen arbetar man ofta med välgörenhetsarbete i fattiga områden, men rörelsens aktivister kommer främst från den utbildade men ”deklasserade” medelklassen, och den viktigaste rekryteringen har alltid skett på universiteten. Rörelsens ledare kommer dessutom ofta från välmående samhällsskikt – de driver privata kliniker, äger fabriker, jordbruk eller andra företag. Många fattiga egyptier betraktar därför Brödrskapet med misstänksamhet och anklagar dem för att använda religiös retorik och välgörenhet för politiska syften eller personlig vinning. I kontrast mot Brödrskapets kostymklädda ledare framstår kanske salafistiska predikanter med en puritansk framtoning (som långtifrån alltid avspeglar deras verkliga ekonomiska ställning) som mer trovärdiga representanter för de fattigas intressen.

En vanlig missuppfattning är att salafisterna inte pratar om politik eller sociala frågor som fattigdom och korruption, utan bara om privatmoral. Det är en sanning med modifikation. Problemet är inte att salafisterna inte pratar om verkliga samhällsproblem (det gör de) utan att de ser individuellt moraliskt förfall och de muslimska folkens avvikelse från det sanna islam som roten till allt ont. Att en sådan tolkning skulle kunna vinna gehör bland de fattiga massorna kan tyckas kontraintuitivt, men i själva verket är det kanske den salafistiska rörelsens största fördel i förhållande till Muslimska brödrskapet. Där traditionella politiker (sekulära eller islamistiska) ber om folkets förtroende för att genomföra reformer uppifrån uppmanar salafisterna var och en att börja med sig själv. Istället för *lita på oss* är deras budskap att *det är upp till dig* – en tanke vars mobiliserande kraft inte bör underskattas i ett läge då en majoritet av befolkningen betraktar hela den politiska klassen som korrupt och isolerad från den verklighet som flertalet lever i (tänk på att varannan egyptier inte ens deltog i det historiska parlamentvalet).

Den salafistiska ideologin, som sätter individens uppförande och utseende (ett långt skägg och klädsel inspirerad av den som bars på profetens tid anses påminna den troende om religionens förpliktelser) i centrum, kan utan tvekan också vara en källa till styrka för övertygade anhängare, som kan känna sig överlägsna chefer och andra personer i maktställning som kanske har en utbildning från ett ”västerländskt” elituniversitet och tjänar tjugo gånger mer men inte bär skägg och både röker och dricker och låter sina fruar gå runt i ”oislamsk” klädsel.

I förlängningen kan en sådan ideologi naturligtvis vara livsfarlig, i synnerhet som en utbredd föreställning i radikala salafistiska kretsar är att samhället styrs av en konspiration av sekularister och ”frimurare” vars syfte är att utplåna Islam. Vilket för övrigt ger en ledtråd till den kanske viktigaste faktorn bakom den salafistiska lärans frammarsch – inte bara i Egypten utan i arabvärlden som helhet – de senaste tio åren: USA:s katastrofala ”krig mot terrorismen”, som under tio års tid skapat en utmärkt grogrund för budskapet att den muslimska världen befinner sig under attack och alla dess problem beror på förödande inflytande från det sekulära väst.

4. *Liberalerna*: Ett återkommande mantra bland egyptiska liberaler efter revolutionen har varit att de förhindrades att organisera sig under Mubarak samtidigt som islamistiska krafter tolererades, eftersom de behövdes som en slags ”boogeyman” att skrämma både den egna befolkningen och regimens västerländska allierade med. Detta förhållande har gett islamisterna ett organisatoriskt försprång och en ”orättvis fördel” i parlamentsvalet, som enligt vissa liberaler därför borde ha skjutits upp eller hållits först efter att en ny konstitution skrivits som garanterar statens ”sekulära natur”.

Problemet med det här synsättet är att stora delar av den liberala eliten i Egypten aldrig visade någon verklig *vilja* att organisera sig till en seriös opposition under Mubarak. Många var ganska nöjda med att skörda frukterna av privatiseringar och avregleringar, även när de förfasade sig över säkerhetsapparatusens övertramp eller den utbredda korruptionen. Hotet från islamisterna gav inte bara Mubarak utan också den övre medelklassen en bekväm anledning att inte ifrågasätta *status quo*. Ett fåtal övertygade liberaler, t.ex. advokaten Ayman Nour som ställde upp i presidentvalet 2005 och fängslades i fyra år, försökte utmana regimen – men stödet från de samhällsklasser som de försökte representera uteblev.

Det är värt att notera att många liberaler med en historia av opposition mot Mubarak valt att inte ingå i den sekulära alliansen *al-kotla al-masriyya*, som domineras av det liberala partiet *al-masriyeen al-ahrar* (”De fria egyptierna”) och varit islamisternas primära utmanare i parlamentsvalet. Ayman Nours parti *al-ghad* (”morgondagen”) har t.ex. istället ingått i Demokratiska alliansen, en valallians som domineras av Muslimska brödrskapet men också inkluderar en minoritet av liberaler och arabnationalister. Ayman Nours ex-fru Gamila Ismail har i sin tur kandiderat för alliansen *al-thawra mustamira* (”Revolutionen fortsätter”), som domineras av Socialistiska Folkalliansen men också inkluderar vänsterliberaler och unga utbrytare ur Muslimska brödrskapet. Partierna i *al-thawra mustamira* ingick från början i *al-kotla* men bröt sig ur alliansen med hänvisning till att de andra partierna accepterade medlemmar av NDP och till och med lät dem ställa upp som kandidater på sina listor.

Att det [största av de liberala partier som tagit form efter valet](#), *al-masriyeen al-ahrar*, är en postrevolutionär skapelse utan någon historia av opposition mot Mubarak glöms ofta bort när valresultatet analyseras. Och i ett läge då de flesta egyptier förväntar sig att revolutionen ska leda till sociala reformer och utjämning av ekonomiska klyftor har det knappast hjälpt att det största liberala partiet starkt förknippas med sin grundare [Naguib Sawiris](#), som är en av Egyptens rikaste affärsmän – vilket i ett samhälle som Egypten i sig räcker för att väcka misstankar om korrupktion eller åtminstone en stor portion opportunist. Sawiris har dessutom gjort sig impopulär genom klumpiga uttalanden om ignoranta egyptier som inte förstår vilka de röstar på och genom att säga att USA borde finansiera sekulära partier som motvikt till gulfstaternas stöd till islamisterna. (Till Sawiris försvar har hans TV-kanal ONTV sedan Mubaraks fall blivit en viktig motvikt till statstelevisionens propaganda och en av få kanaler som vågat sända kritiska inslag om den egyptiska militären, samtidigt som representanter för alla politiska strömningar – från revolutionära socialister till salafister – får komma till tals).

Det grundläggande problemet för Egyptens liberaler är nog inte att de haft ont om tid att organisera sig inför valet (*al-masriyeen al-ahrar* hävdade för övrigt i augusti att de hade 100.000 medlemmar) utan att deras agenda är mycket svår att skilja från Mubarak-regimens. De talar om demokrati, modernitet och social rättvisa men har inget tydligt program för sociala reformer. Tvärtom menar de ofta att det egentligen inte var något fel på de senaste decenniernas ekonomiska politik – som inneburit att staten dragit sig ur de flesta av sina sociala åtaganden – bara dess praktiska tillämpning. Det räcker knappast för att övertyga en befolkning som i årtionden sett avregleringar, privatiseringar och ”frihandel” lägga sten på börda. Avsaknaden av en tydlig social agenda och [uttalanden om att islamisterna är ett större hot än militären](#) har inneburit att *al-kotla al-masriyya* mer än något annat uppfattats som det

anti-islamistiska blocket, en strategi som var föga framgångsrik i det relativt liberala Tunisien och ett säkert recept för nederlag i Egypten.

5. Vänstern och fackföreningarna: Den egyptiska vänstern är långtifrån en enhetlig kraft. Den inkluderar allt från det socialliberala Socialdemokratiska partiet, som ingick i den sekularistiska valalliansen *al-kotla al-masriyya*, till trotskistiska Revolutionära socialisterna som tidigt valde att bojkotta parlamentsvalet. Däremellan finner man partiet *al-tahaaluf al-sha3abi*, Folkalliansen, som består av en koalition av mer eller mindre radikala vänstergrupper och var den viktigaste kraften i valalliansen Revolutionen fortsätter. Frågan om deltagande eller bojkott av valet var en stor stridsfråga inom vänstern, och inte ens inom de partier som till slut ställde upp i valet var alla överens om att det var rätt beslut.

De som förespråkade en bojkott menade att valet ändå bara var ett skådespel för att legitimera militärrådets fortsatta styre, och att den nya regeringen kommer att vara generalernas marionetter – bortsett från att det rent principiellt är fel att hålla val under militärstyre, samtidigt som demonstranter dödas och tusentals civila fängslats av summariska militärdomstolar. Huvudargument för att trots allt ställa upp i valet var att en bojkott bara skulle leda till isolering, och att vänstern behövs i parlamentet för att visa att det finns en tredje kraft vid sidan av sekularister och islamister.

Att det nya parlamentets första åtgärd blev att skicka [ett tack-telegram till fältmarskalk Tantawi](#) har med stor sannolikhet gett bojkottförespråkarna vatten på sin kvarn. Samtidigt har vänsteralliansen Revolutionen fortsätter visat att vänstern trots mycket små resurser (i förhållande till de liberala och islamistiska partierna som har välfyllda kampanjkassar och i många fall egna TV-kanaler) kan vinna hundratals röster. Totalt fick alliansen minst 7 platser i parlamentet som i bästa fall kan utnyttjas som en viktig plattform för att nå ut med en alternativ agenda för Egyptens framtid.

I slutändan är dock den parlamentariska arenan långtifrån den viktigaste för den radikala vänstern, som från första början sett som sin främsta uppgift att bidra till uppbyggnaden av fria fackföreningar. På det politiska planet har resultatet än så länge varit nedslående. Den föreslagna lagstiftning som skulle garantera rätten att bilda fackföreningar har [blockerats av militärrådet och övergångsregeringen](#), och det är långtifrån säkert att det nya parlamentet kommer att godkänna den. Å andra sidan har arbetare och tjänstemän inte inväntat statens godkännande för att lägga grunden till hundratals nya fackföreningar, och trots det strejkförbud som utfärdades av militärrådet skakades Egypten under hösten av en rad stora strejker.

Som [Anne Alexander påpekar i en analys](#) var höstens strejker inte bara större utan också mer välorganiserade än de tusentals oftast spontana fackliga aktioner som ägt rum de senaste åren. Flera av dem var nationella till sin omfattning, och kraven var så gott som alltid offensiva till sin karaktär: höjda löner, mer resurser till den offentliga vård- och utbildningssektorn, utrensning av korrupta chefer, med mera. Allt talar för att organiseringen kommer att fortsätta och att den fackliga rörelsen, som ännu befinner sig i sin linda, snart kan bli en verklig kraft för både fackliga rättigheter och mer genomgripande sociala reformer.

6. Den ekonomiska krisen: En faktor som ofta glöms bort trots att den kan visa sig bli helt avgörande för utvecklingen i Egypten är den akuta ekonomiska kris som landet står inför, och som inte enbart – tvärt emot vad som ofta påstås – kan skyllas på revolutionen. Före den globala finanskrisen hyllades Egypten under flera år för sin höga ekonomiska tillväxt, som till stor del var ett resultat av höga oljepriser och en spekulativ byggboom. När den globala recessionen slog till gick inte bara luften ur fastighetssektorn, utan även den helt centrala textilindustrin drabbades hårt. Att Egypten gått miste om stora turistintäkter det senaste året är bara ytterligare en spik i kistan.

Redan för ett år sedan varnade ekonomer för att Egyptens kapitalreserver var på väg att sina och att landet snart skulle stå inför akuta likviditetsproblem. Den dagen närmar sig nu med stormsteg, samtidigt som [budgetunderskottet för 2011/2012 väntas stiga till närmare 11 procent av BNP](#). Det är alltså inte förvånande att regeringen nu inlett nya förhandlingar med IMF, bara ett halvår efter att man tackade nej till ett nödlån från valutafonden. Hur långt ett nödlån på 3 miljarder dollar från IMF räcker när budgetunderskottet väntas bli minst 25 miljarder dollar är dock oklart, och med [den globala ekonomin på väg in i en djup recession](#) är det en öppen fråga hur mycket västvärlden kommer vara villig att betala för Egyptens ”stabilitet”.

Det är med andra ord långtifrån ett drömläge som väntar Egyptens nya folkvalda regering. Å ena sidan har revolutionen skapat högst legitima förväntningar på konkreta förbättringar av vanliga egyptiers livssituation. Å andra sidan tycks utrymmet för positiva sociala reformer obefintligt – åtminstone för partier utan en tydlig agenda för omfördelning av resurser som lägger en stor del av kostnaderna för den ekonomiska krisen på de mest välbeställda. Att effektivisera skatteindrivningen, höja skatterna för de rikaste och minska de kostsamma bränslesubventionerna till den tunga industrin är åtgärder som har föreslagits, men de kräver alla att regeringen vågar utmana mäktiga kapitalister såväl som den övre medelklassen.

En rimlig gissning är att 2012 inte kommer att vara mindre konfliktfyllt än 2011. Tvärtom kan såväl den krisande ekonomin som arbetarrörelsens växande styrka bidra till att frågan om social rättvisa – revolutionens glömda krav – åter hamnar i centrum.